PRAVIETISKIE RAKSTI

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

2. Moz. 17:14; Jes. 13:1; Jer. 36:17, 18; Rom. 16:22; Lk. 1:1–4; Jūd. 14, 15; 2. Kor. 4:7.

ATMIŅAS PANTS:

"Jo viss, kas iepriekš rakstīts, rakstīts mūsu pamācībai, lai mēs, izturīgi būdami bēdās un iepriecu smeldami Rakstos, iegūtu cerību" (Rom. 15:4).

Kā jūs vēlētos, lai jums iemāca dziesmu, ko sacerējis pats Dievs? 5. Moz. grāmatas 32. nodaļā vārdus Mozus uzrakstīja pēc Dieva norādījuma (5. Moz. 31:19–22). Parasti mēs nedomājam par dziesmām, runājot par pravietiskajiem rakstiem, lai gan daudzi psalmi patiešām ir inspirētas dziesmas, pat ja vārdus nav diktējis pats Kungs.

Bībele apraksta trīs galvenos veidus, kā pravieši paziņoja Dieva vēstījumus: (1) mutiski, (2) rakstiski un (3) ar simboliskām darbībām vai dramatizācijām. Šonedēļ mēs pievērsīsimies rakstītajiem tekstiem Bībelē. Dieva Vārds tika izteikts ar Viņa sūtņu vārdiem, ieskaitot praviešu svētrunas un runas.

Padomājiet par rakstīšanas stilu un žanru daudzveidību pravietiskajos rakstos – stāstījums, vēsture, dzeja, raudu dziesmas un vēstules ir tikai daži no tiem. Izraudzīti vīrieši un sievietes cilvēciskā valodā izteica to, ko Svētais Gars viņus vadīja paziņot. Šonedēļ mēs aplūkosim viņu rakstīšanas procesu, literāro palīgu (sekretāru) izmantošanu un lietas, kas jāpatur prātā, pētot sarežģītas Rakstu vietas.

Iepazīsimies ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 7. novembrī.

Aicinājums rakstīt

Sākotnējā metode, ko Dievs izmantoja, lai nodotu vēstījumus cilvēcei, bija tieša mutiska saziņa, piemēram, dzirdamas balsis, sapņi vai eņģeļi. Tikai Mozus laikā Rakstos lasām pirmo dievišķo norādījumu attiecībā uz šāda veida pieredzi, proti, ierakstīt "grāmatā" to, ko Dievs bija teicis.

*Kur pirmo reizi Bībelē pieminēta rakstīšana? Izlasi 2. Moz. 17:14.*_____

_____

_____

_____

Vecajā Derībā mēs atrodam daudzus piemērus, kā Dievs dod norādījumus Saviem vēstnešiem, lai Viņa vārdus nodotu tālāk Savai tautai. Tāpat kā Mozum, arī Jeremijam tika teikts:

"Ņem rakstu rituli un raksti tanī visus tos vārdus, ko Es ar tevi esmu runājis par Israēlu, par Jūdu un par visām tautām no Josijas laika līdz šai dienai!" (Jer. 36:2)

Viņam tika norādīts arī iemesls, kāpēc pravietojumi viņam bija jāpieraksta: "Varbūt Jūdas nams, kad tas dzirdēs, kādu Es tiem esmu nodomājis sūtīt nelaimi, varbūt viņi ikviens atgriežas no sava ļaunā ceļa, un Es tiem varu piedot viņu noziegumus un grēkus" (Jer. 36:3). Pravietojumi tika doti, lai tautu glābtu, nevis tādēļ, lai apmierinātu ziņkāri par nākotni.

Dieva sūtņi rakstīja visdažādākajos apstākļos. Bībeles pirmās piecas grāmatas Mozus sarakstīja, atrodoties tuksnesī. Dāvids vairākus no saviem psalmiem sacerēja, kamēr viņu vajāja Sauls (sk. Ps. 52, 54, 57, 59). Daniēls savas atklāsmes uzrakstīja, kalpojot Bābeles un Medopersijas galmos. Savukārt vēstules efeziešiem, filipiešiem, kolosiešiem un Filemonam, Pāvils uzrakstīja, atrodoties cietumā, bet Atklāsmes grāmatu Jānis uzrakstīja, būdams trimdā Patmas salā. Ir skaidrs, ka tad, kad Dieva sūtņiem radās iedvesma rakstīt, viņi tika piepildīti ar Svēto Garu neatkarīgi no apstākļiem.

Interesanti, ka visas zināmās Jēzus mācības ir nonākušas pie mums rakstiskā veidā ar cilvēku starpniecību, kuriem Dievs izvēlējās uzticēt šīs dārgās patiesības. Tas parāda Dieva pārliecību, ka Viņa vēstneši uzticīgi pierakstīs un saglabās dievišķās vēstis.

Kā jūs atbildētu replikai, ka mēs nevaram uzticēties Bībelei, jo mums nav oriģinālo manuskriptu? Kāpēc tas patiesībā ir vājš arguments? _____

_____

_____

_____

Literārie žanri un stili

Dieva iedvesmotie vēstneši ir izmantojuši dažādus rakstības stilus. Daži atgādina dienasgrāmatas (sk. 4. Moz. 33:1–49). Savukārt Daniēla, Caharijas un Jāņa grāmatas ir apokaliptiskā stilā, ko cita starpā raksturo grandioza simbolika, kosmiskas tēmas un Debesu būtņu apraksti.

*Izlasi Jes. 13:1. Kā Bībelē raksturota Jesajas pasludinātā vēsts?*_____

_____

_____

_____

Vīzijas, ko saņēma pravieši, dažkārt sauc par "orākulām", kas nozīmē dievišķu saziņu vai atklāsmes (dažās Bībelēs šis vārds tulkots kā "nasta"). Kā īpaši redzams jaunākajos Bībeles tulkojumos, daudzi no tiem ir uzrakstīti dzejas formā, bieži izmantojot paralēlismu. Paralēlisms ir tad, kad nākamās rindas atkārto vai dažkārt veido kontrastu ar iepriekšējām rindām. Piemēram: "Tanī dienā cilvēki raudzīsies uz savu Radītāju, viņu skati būs vērsti uz Israēla Svēto" (Jes. 17:7). Šajā piemērā "Radītājs" un "Svētais" ir paralēlie vārdi, un katrs ainojums sniedz jaunu informāciju.

Pravieši izmantoja arī izplatītus literārus paņēmienus, piemēram, metaforas (simbolus) un hiperbolas (pārspīlējumus). Mēs labāk izpratīsim un spēsim attiecināt uz sevi viņu vēstījumus, ja atpazīsim katra izmantoto rakstības veidu.

Cits literārais stils, kas bieži sastopams Rakstos, ir "derības tiesas prāva". Piemēram, Jer. 2:4–9 Jeremija izklāsta Dieva tiesisko sūdzību pret Savu tautu par derības saistību pārkāpšanu. Izmantojot tiesas zāles kontekstu, autors attēlo Dievu kā prokuroru, kurš izklāsta Sava sprieduma iemeslus.

Bībelē ir arī pravietiski raksti, vēsture, dziesmas un līdzības. Jeremijam tika uzdots sastādīt grāmatu ar visiem viņa vēstījumiem (Jer. 36:2), savukārt liela daļa Jaunās Derības sastāv no vēstulēm, kas adresētas atsevišķām personām vai kopienām. Šiem dažādajiem saziņas veidiem ir vienādi liela autoritāte. Pāvila vēstules jāuzskata par tikpat svarīgām kā seno praviešu raksti, jo Pāvils savās vēstulēs sniedz skaidrus pierādījumus, ka viņš ir Svētā Gara iedvesmots (sk. 1. Kor. 7:10, 12, 40).

Daži pētnieki Rakstos uzsver cilvēcisko elementu, nevis dievišķo. Kāpēc tas ir drošs ceļš uz garīgo bojāeju? _____

_____

_____

_____

Rakstveži

*Izlasi Jer. 36:17, 18 un Rom. 16:22. Ko šie panti mums stāsta par to, kā Bībeles autori izmantojuši literāros palīgus?*_____

_____

_____

_____

_____

Iespējams, Jeremija varēja rakstīt savus vēstījumus pats, bet viņš izraudzījās uzticamu rakstvedi, lai tas pieraksta viņa pravietojumus un nodod tautas vadītājiem. Jeremija nav vienīgais piemērs Bībelē, kur pravieši, lai paziņotu dievišķo vēstījumu, izmantoja literāro palīgu pakalpojumus.

Jaunajā Derībā, lai gan Tercijs saka, ka viņš "raksta šo vēstuli" (Rom. 16:22), jau no Vēstules romiešiem sākuma ir skaidrs, ka viņš raksta tikai to, ko Pāvils ir vēlējies pateikt. Tercijs bija viņa "amanuensis" jeb sekretārs – literārais palīgs, kurš Pāvila vārdus pārvērta rakstiskā formā.

Šāda prakse Pāvilam bija ierasta. Noslēdzot vēstules kolosiešiem un tesaloniķiešiem, Pāvils īpaši piebilst, ka savu sveicienu raksta "ar savu roku" (Kol. 4:18; 2. Tes. 3:17), lai apliecinātu visas vēstules autentiskumu. Tas liecina, ka viņš ir diktējis vēstules kādam palīgam. Tā kā tas varētu kādam radīt šaubas par to, vai vēstule viņu pareizi atspoguļo – un, vēl ļaunāk, vai tā vispār ir no viņa –, Pāvils beigās pievienoja ar savu roku rakstītu piezīmi, lai nebūtu šaubu par vēstules īstumu.

Daudzi pētnieki Pāvila vēstuļu literārā stila atšķirības saista ar to, ka viņš izmantoja literāros palīgus. To pašu domā arī par abām Pētera vēstulēm: "Lai gan ir fakts, ka 2. Pētera vēstules valodas stils atšķiras no pirmās vēstules stila, to var pamatoti izskaidrot ar iespēju, ka Pēteris .. izmantoja sekretāru palīdzību, formulējot vēstuli, ko viņš rakstīja grieķu valodā. Ja Pāvils, kurš grieķu valodu pārvaldīja brīvi, izmantoja sekretārus, kā tas acīmredzami bija, ir vēl loģiskāk domāt, ka Pēteris, kura dzimtā valoda bija aramiešu valoda, būtu rīkojies tāpat, un ka šie sekretāri noteikti būtu ietekmējuši grieķu valodā rakstīto vēstuļu formulējumu." ("The SDA Bible Commentary" 5. sēj., 186. lpp.)

Tas liecina, ka, saglabājot uzticību Dieva vēstnešu domām un nozīmei, izmantotais vārdu krājums un teikumu uzbūve varbūt atspoguļo viņu palīgu atšķirīgās literārās dotības. Inspirētas ir domas, bet ne obligāti konkrētie vārdi, kas izmantoti, lai izteiktu šīs inspirētās domas.

Literatūras avoti

"Un vēl jāuzsver, ka šis mācītājs bija tiešām gudrs, ka viņš mācīja tautai īstas, dziļas un pareizas atziņas un bija domātājs, kas sacerēja daudzus sakāmos vārdus. Un mācītājs lūkoja atrast iepriecinošus vārdus un pareizi uzrakstīt patiesības vārdus" (Sal. māc. 12:9, 10).

No šī fragmenta var izsecināt, ka Salamans var nebūt autors visiem sakāmvārdiem, kurus bija pierakstījis. Dieva iedvesmots, viņš bija "izpētījis" daudzus teicienus un meklēja "iepriecinošus vārdus". Faktiski bieži citētais apraksts par dievbijīgo sievieti Salamana pamācībās 31. nodaļā tiek attiecināts uz citādi nezināmā ķēniņa Lemuela māti, nevis uz Salamanu (Sal. pam. 31:1). Pierādījumi liecina arī par Ēģiptes literatūras ietekmi uz Salamana pamācībām.

Līdzīgi arī Vecās Derības inspirētie vēsturnieki norāda, ka viņi izmanto arhīvus un citas vēstures hronikas, lai pēc iespējas precīzāk izklāstītu Dieva tautas vēsturi.

Izlasi 1. Ķēn. 11:41; Lk. 1:1–4 un Jūd. 14, 15. Ko šie panti mums stāsta par to, kā iedvesmotie rakstnieki dažkārt izmantojuši avotus ārpus Bībeles? _____

_____

_____

_____

Bībeles rakstnieki Ezra un Nehemija savu aprakstu veidošanā arī izmantoja citus vēsturiskus avotus. Ezra savā grāmatā iekļauj vēstuļu un valdnieku rīkojumu kopijas par Jeruzalemi un Persiju (sk. Ezras 4.–7. nod.), bet Nehemija stāsta par ciltsrakstiem, kurus viņš atradis un iekļāvis savā vēstījumā (sk. Neh. 7:5–72).

Šis princips parādās arī Jaunajā Derībā. "No Lūkas pieredzes ir skaidrs, ka inspirācija darbojas saskaņā ar prāta spēju dabisko darbību un to neizslēdz. Šeit ir inspirēts rakstnieks, kuru Svētais Gars vadīja, lai rūpīgi pētītu pieejamos mutiskos un rakstiskos avotus par Kristus dzīvi un tad apvienotu šādi savāktās ziņas vienotā stāstā." ("The SDA Bible Commentary" 5. sēj., 669. lpp.)

Jūda, šķiet, citē no 1. Ēnoha 1:9 – nekanoniska starpderību laika ebreju darba. Neminot nevienu vārdā, Pāvils ir citējis arī grieķu filosofus (sk. Ap. d. 17: 28 un Tit. 1:12).

*Lai gan Bībeles autorus bieži vien iedvesmoja tieša atklāsme, tomēr tas neliedza šiem vēstnešiem smelties arī no citiem avotiem. Kāpēc mums ir svarīgi atcerēties šo patiesību?*_____

_____

_____

Dievišķā vēsts un cilvēciskās nepilnības

*Ko Pāvils saka par Dieva dārgumu 2. Kor. 4:7?*_____

_____

_____

_____

Pāvils raksta, ka Dieva dārgums ir uzticēts "māla traukiem" (cilvēkiem), lai Dieva spēks varētu parādīties kontrastā ar mūsu pašu vājībām. Raksti atklāj – kā Dieva vēstneši netika pārdabiski pasargāti no kļūdām savā personīgajā dzīvē (piemēram, Mozus, Elija, Dāvids, Jona un Pēteris), tāpat arī viņu raksti nebija pasargāti no cilvēciskā faktora un saziņas nepilnībām.

"Dievišķā un cilvēciskā savienība, kas atklājas Kristū, pastāv arī Bībelē. Atklātās patiesības visas ir 'Dieva iedvesmotas', tomēr tās ir izteiktas cilvēku vārdos un pielāgotas cilvēku vajadzībām." (Elena Vaita "Liecības draudzei" 5. sēj., 747. lpp.)

Dieva vēstnešu cilvēciskums netiek atņemts līdz ar viņu dievišķo aicinājumu paziņot patiesības dārgumus, kā Pāvils rakstīja 2. Kor. 4:7. Tāpat nešķiet, ka Svētais Gars uzskatīja par vajadzīgu atturēt Savus vēstnešus no tādiem izteikumiem un vārdiem, kurus mums šodien ir grūti saskaņot vai izskaidrot. Lai arī cik maz ir šādu pantu, ir vajadzīgs ļoti šaurs prāts, lai tos uzskatītu par problēmu. Kā bibliskiem kristiešiem mums jāpakļaujas Dieva Vārdam tādā mērā, kādā mēs to saprotam, un jāuzticas Kungam, neskatoties uz to, ko mēs nesaprotam.

Dažas neatbilstības var skaidrot ar nenozīmīgām kļūdām, ko pieļāvuši vēlākie pārrakstītāji, vai ar pretrunīgiem avotiem, uz kuriem paļāvušies inspirētie autori. Apskatot problemātiskās rakstvietas, mums jājautā sev, vai mēs pilnībā izprotam rakstītāja vārdu nozīmi un vai turpmāka izpēte varētu neskaidrības atrisināt.

Pat ja mums neizdodas atšifrēt katru šķietamo kļūdu vai neatbilstību, mēs atklājam, ka tās nav būtiskas attiecībā uz sniegtā vēstījuma būtību. Mēs varam būt pārliecināti, ka Rakstu dievišķās patiesības ir uzticamas, neraugoties uz Dieva vēstnešu nepilnībām.

*Kāpēc, jūsuprāt, Dievs izvēlējās izmantot kļūdainus cilvēkus, nevis grēka neskartus eņģeļus kā Savus galvenos vēstnešus?*_____

_____

_____

Elenas Vaitas raksti

Elenas Vaitas pieredze un raksti lielā mērā atbilst tam, ko šonedēļ pētījām par Dieva vēstnešiem Bībelē. Arī viņa saņēma dievišķu uzdevumu uzrakstīt to, kas viņai tika atklāts.

1909. gadā Elena Vaita rakstīja: "Tā kā negadījums gandrīz bija maksājis man dzīvību, mana veselība bija vāja un es nespēju rakstīt. .. Bet vienā naktī Kunga eņģelis nāca pie manas gultas un teica man: 'Tev jāuzraksta tas, ko es tev dodu.' Es teicu: 'Es nevaru rakstīt.' Atkal tika dota pavēle: 'Uzraksti to, ko es tev dodu.' Es nolēmu pamēģināt, paņēmu no galda rakstāmdēli, sāku rakstīt un atklāju, ka vārdus varu viegli uzrakstīt." ("The General Conference Bulletin", 1909. gada 31. maijs)

Tāpat kā Svēto Rakstu inspirētie autori, arī Elena Vaita izmantoja literāros palīgus. Viņas sekretāri veica darbu, ko parasti dara redaktori, – palīdzēja autorei skaidri izteikt savu vēstījumu, neieviešot tajā savas domas. Viņi nebija ēnu autori vai līdzautori. Viņu darbs bija atkarīgs no materiāla, ko Elena Vaita pati radīja, neatkarīgi no tā, vai tas bija uzrakstīts ar spalvu vai nodots mutiski.

Elena Vaita savos darbos ir arī citējusi un pielāgojusi materiālu no citiem literāriem avotiem kā palīgmateriālu savas vēsts pasniegšanā. Iesakot saviem lasītājiem dažas no tām pašām grāmatām, ko viņa bija izmantojusi, ir skaidrs, ka viņa negribēja būt viltīga vai netaisna pret šiem autoriem, kuru valodā viņa bija atradusi piemērotus izteicienus, lai paustu patiesības, ko viņa vēlējās aprakstīt.

Kā ir ar neatbilstībām vai neprecizitātēm?

"Attiecībā uz nekļūdīgumu," viņa rakstīja, "es to nekad neesmu par sevi apgalvojusi; tikai Dievs ir nekļūdīgs." ("Izmeklētas vēstis" 1. sēj., 37. lpp.)

Viņas rakstos var atrast dažus apgalvojumus, kurus ir grūti saprast vai saskaņot ar citiem. Elenas Vaitas dievišķais aicinājums nelikvidēja viņas cilvēciskumu. Tāpat kā mēs visi, arī Elena Vaita pieauga un nobrieda, un šī izaugsme un briedums atklājas viņas rakstos.

Kā jau tika minēts, bet ir vērts atkārtot, viņa arī laboja tos, kuri ticēja, ka katrs viņas rakstītais vārds nāk tieši no Debesīm. "Ir brīži, kad jāizsaka parastas lietas, prātā jāpatur parastas domas, jāraksta parastas vēstules un jāsniedz informācija, kas ir nodota no viena darbinieka citam. Šādi vārdi, šāda informācija netiek sniegta ar Dieva Gara īpašo iedvesmu." ("Izmeklētas vēstis" 3. sēj., 58. lpp.)

Lai uzzinātu vairāk, apmeklējiet https://whiteestate.org/absg/6.